

Sygn. akt I C 674/08

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 listopada 2014r.

Sąd Okręgowy w Lublinie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący : S.S.O. Grażyna Lipianin

Protokolant : Ilona Pasternak

po rozpoznaniu w dniu 27 października 2014r. na rozprawie

sprawy z powództwa

M. M. (1)

przeciwko

(...) z siedzibą w W.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego (...) w W. na rzecz powódki M. M. (1) kwotę 40.234,19 zł (czterdzieści tysięcy dwieście trzydzieści cztery złote dziewiętnaście groszy);

II. oddala powództwo w pozostałej części;

III. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 2.235,86 zł (dwa tysiące dwieście trzydzieści pięć złotych osiemdziesiąt sześć groszy) tytułem kosztów procesu;

IV. nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Lublinie od pozwanego kwotę 2.249,50zł (dwa tysiące dwieście czterdzieści dziewięć złotych pięćdziesiąt groszy) i od powódki kwotę 2.287,75zł (dwa tysiące dwieście osiemdziesiąt siedem złotych siedemdziesiąt pięć groszy), odstępuje od obciążania powódki pozostałymi nieuiszczonymi kosztami sądowymi.

I C 674/08

UZASADNIENIE

W pozwie z 12 listopada 2008r. M. M. (1) wniosła

o zasądzenie od pozwanego (...)

w W. łącznie kwoty 76.220,88zł, w tym:

- 26.860,69zł tytułem renty wyrównawczej za okres od 1 marca 2002r. do 31 stycznia 2004r.;
- 13.527,33zł tytułem renty wyrównawczej za okres od 1 lutego 2004r. do 28 lutego 2006r.;
- 10.875,20zł tytułem renty wyrównawczej za okres od 1 marca 2006r. do 30 czerwca 2007r.;
- 4.961,64zł tytułem renty wyrównawczej za okres od 1 lipca 2007r. do 31 grudnia 2007r.;

- 9.148,26zł tytułem renty wyrównawczej za okres od 1 stycznia 2008r. do 30 września 2008r.;
- renty wyrównawczej waloryzowanej od 1 października 2008r., w wysokości stanowiącej różnicę między kwotą pobieranej przez powódkę emerytury i renty z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, a wysokością przeciętnego wynagrodzenia wskazanego w gospodarce narodowej, publikowanego w GUS, płatnej z góry do 10-go dnia każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami od uchybienia terminu płatności którejkolwiek z rat – wysokość dochodzonego świadczenia za okres od dnia 1 października 2008 roku wynosi 903,98zł.

W uzasadnieniu podała, że uległa poważnemu wypadkowi samochodowemu, na skutek którego utraciła zdolność do wykonywania dotychczasowej pracy. Przed wypadkiem wraz z mężem prowadziła zakład cukierniczy. Uzyskiwane z tego tytułu dochody kilkakrotnie przekraczały średnie miesięczne wynagrodzenie w Polsce. Wypadek jakiego uległa powódka i jego konsekwencje spowodowały upadek prowadzonej przez nią działalności gospodarczej. Obecnie otrzymywane przez powódkę świadczenia w relacji do dochodów uzyskiwanych przed dniem wypadku wskazują na drastyczne zmniejszenie dochodów. Powódka jest całkowicie niezdolna do pracy i niezdolność ta ma charakter trwały (pozew wraz z uzasadnieniem k. 2-5).

W odpowiedzi na pozew (...) w W. wniósł o zawieszenie postępowania w sprawie albowiem o to samo roszczenie, tj. wypłatę renty wyrównawczej na rzecz męża powódki W. M. zawiśł spór przed Sądem Okręgowym w Warszawie w sprawie XXVC 305/07, względnie o połączenie sprawy ze sprawą przed Sądem Okręgowym w Warszawie. W uzasadnieniu podniesiono, że powódka nie wykazała co składa się na roszczenia albowiem wyrównanie dochodów wspólnie uzyskiwanych przez małżonków M. zostało zrekompensovane w postaci renty i emerytury z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (odpowiedź na pozew k. 32-33).

Postanowieniem z 8 stycznia 2009r. Sąd oddalił wnioski pozwanego o zawieszenie postępowania oraz połączenie niniejszej sprawy ze sprawą zawisłą przed Sądem Okręgowym w Warszawie sygn. akt XXVC 305/07 (postanowienie k. 57).

W piśmie procesowym z 13 stycznia 2009r. pozwany podniósł zarzut przedawnienia rat rentowych żądanych przez powódkę (pismo procesowe k. 58-59).

Postanowieniem z 16 kwietnia 2009r., Sąd zawiesił postępowanie na podstawie art. 177§ 1 pkt 5 k.p.c. (postanowienie k. 86). 8 kwietnia 2010r. powódka złożyła wniosek o podjęcie zawieszzonego postępowania i postanowieniem z 12 kwietnia 2010r. Sąd podjął postępowanie w sprawie (wniosek k. 95, postanowienie k. 96).

W piśmie z 5 października 2010r. pozwany wnosil o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego. Ponowil zarzut przedawnienia roszczeń powódki. Wskazał, że termin przedawnienia upłynął w dniu 10 maja 2004r., a więc przed dniem 10 sierpnia 2007r. Z ostrożności procesowej podniósł, że nastąpiło przerwanie adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy wypadkiem komunikacyjnym, jakiego uległa powódka w maju 1994r., albowiem pożar zakładu cukierniczego był wynikiem podpalenia. Tym samym utrata ewentualnych dochodów nie ma już związku z wypadkiem samochodowym, ale z pożarem (pismo k. 150-151).

W piśmie z 7 kwietnia 2011r. pełnomocnik powódki wywodził, że dochodzone pozvem roszczenie nie uległo przedawnieniu albowiem jego bieg został przerwany na skutek wytoczenia przez powódkę powództwa w sprawie o sygn. akt I C 190/01 Sądu Okręgowego w Lublinie i wydania w tej sprawie wyroku w dniu 21 lutego 2002r. Podnosił nadto, że roszczenia o zasądzenie renty wyrównawczej były zgłoszone w sprawie I C 348/05. Powódka działając bez adwokata na rozprawie oświadczyła, że nie żąda renty z tytułu utraconych dochodów. Żądanie to ostatecznie nie było przedmiotem wyrokowania. Jednak okoliczność zgłoszenia roszczeń przez powódkę winna być badana w ramach zarzutu naruszenia art. 5 k.c. (pismo procesowe k. 231-233).

W piśmie z 27 kwietnia 2011r. pełnomocnik pozwanego podtrzymywał zarzut przedawnienia. Wnosił o powołanie zespołu biegłych z zakresu księgowości i rachunkowości na okoliczność ustalenia ewentualnej różnicy netto w dochodach powódki przy uwzględnieniu jej możliwości zarobkowych i uzyskania wieku emerytalnego oraz wydatków jakie ponosiłaby prowadząc działalność zawodową (pismo k. 263-268v).

W piśmie procesowym z 21 lutego 2012r. pełnomocnik powódki zmodyfikował żądanie pozwu w ten sposób, że w ramach kwoty będącej przedmiotem sporu 76.220,88zł powódka dochodzi wyrównania różnicy pomiędzy otrzymanymi świadczeniami z ZUS a dwukrotnością średniej płacy netto w grupie przedsiębiorstw w okresie od 21 marca 2002r. do 11 kwietnia 2007r., również wyrównania różnicy pomiędzy świadczeniem ZUS, jakie powódka otrzymywałaby po ukończeniu 60 lat życia, pracując nieprzerwanie i osiągając z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej dochód w wysokości dwukrotnej średniej płacy netto w grupie przedsiębiorstw (pismo procesowe k. 348).

W piśmie procesowym z 17października 2013r. powódka rozszerzyła powództwo i wniosła o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kwot:

- 134.908,74zł z tytułu wyrównania różnicy pomiędzy otrzymanymi świadczeniami z ZUS a dwukrotnością średniej płacy netto w grupie przedsiębiorstw w okresie od 21 marca 2002r. do 11 kwietnia 2007r.,
- 53.412,46zł z tytułu wyrównania różnicy pomiędzy świadczeniem z ZUS jakie powódka otrzymywałaby po ukończeniu 60 lat życia pracując nieprzerwanie i osiągając z tytułu prowadzonej działalności dochód w wysokości dwukrotnej średniej płacy netto w grupie przedsiębiorstw (pismo procesowe k. 436).

W piśmie procesowym z 6 listopada 2013r. pozwany nie uznawał powództwa zarówno w wersji pierwotnej jak i rozszerzonej, wnosił o jego oddalenie w całości. Wnosił o wywołanie opinii zespołu biegłych z zakresu ekonomii, finansów i zarządzania, którzy na podstawie dokumentacji w aktach sprawy wypowiedzieliby się na okoliczność ustalenia czy, a jeżeli tak, to jaka rzeczywista różnica w wysokości (netto) powstała pomiędzy pobieranym przez powódkę świadczeniem z ZUS, a realnie możliwymi i wynikającymi z dokumentacji dowodowej zarobkami (pismo procesowe k. 450-451).

Na rozprawie strony podtrzymywały swoje stanowiska.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka M. M. (1) w okresie od 5 stycznia 1966r. do 15 października 1966r. pracowała w Zakładach (...) w B.. Ma wyuczony zawód krawiec. Od 22 stycznia 1968r. do 30 czerwca 1983r. pracowała w Ś. jako ślusarz. W okresie od 1 września 1983r. do 31 października 1985r. prowadziła działalność gospodarczą. Najpierw miała lodziarnię w Ś.. Od 1 kwietnia 1986r. do 30 kwietnia 1996r. działalność prowadziła w B. wspólnie z mężem W. M. - (...) cukiernictwo wyrób i sprzedaż (informacja z ZUS k. 329). Powódka 14 czerwca 1983r. złożyła egzamin czeladniczy w rzemiośle cukiernictwo (świadcstwo czeladnicze k. 517). 13 lipca 1984r. złożyła egzamin czeladniczy w rzemiośle kuchmistrzostwo (świadcstwo czeladnicze k. 518). Punkt sprzedaży znajdował się na terenie dworca (...) w B.. W sezonie letnim była to produkcja lodów, w sezonie zimowym sprzedawano zapiekanki, hot-dogi, bigos. Zakład cukierniczy prosperował dobrze, było dużo klientów, w szczególności w sezonie letnim, tj. od miesiąca maja do sierpnia. W zakładzie zatrudniano 2-3 osoby w sezonie letnim i zimowym (zeznania świadków R. K. k. 110v, T. K. k. 110v, A. R. k. 110v-111, E. C. k. 136v-137v) i powódki M. M. (1) k. 109v-110 i k. 528v-529v).

Powódka wraz z mężem planowali poszerzyć działalność o produkcję galaretki w czekoladzie. Wybudowali halę do produkcji z własnych środków. Koszt zakupu maszyn i urządzeń w części został zrefundowany przez Wojewódzki Urząd Pracy w Z. w zamian za utworzenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych na okres co najmniej trzech lat. Zgodnie z zawartym porozumieniem z Wojewódzkim Urzędem Pracy działalność mieli rozpocząć 7 lipca 1994r.

M. M. (1) i jej mąż W. M. ulegli wypadkowi komunikacyjnemu 10 maja 1994r. (protokół k. 18, notatka urzędowa k. 19).

Mimo obrażeń powódka i jej mąż kontynuowali działalność gospodarczą. 4 maja 1995r. zmienili nazwę spółki cywilnej na Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe (...) - M. i W. M. (zaświadczenie o wpisie do ewidencji k. 513). Nie zrezygnowali z planów uruchomienia produkcji galaretek w czekoladzie. Po wypadku powodów termin uruchomienia produkcji galaretek przedłużono do 31 października 1994r. Działalność produkcyjna została podjęta i była kontynuowana, z przerwami spowodowanymi złym stanem zdrowia małżonków M. w następstwie wypadku. W dniu 1 września 1995r. złożyli w Urzędzie Skarbowym w B. zawiadomienie o wstrzymaniu prowadzenia działalności gospodarczej na okres od 1 lipca 1995r. do 31 sierpnia 1995r. z powodu wypadku samochodowego małż. M. (zaświadczenie k. 108). W prowadzeniu działalności gospodarczej pomagała im córka E.. Działalność przynosiła dochody, pozyskiwali odbiorców na produkowane wyroby. 16 czerwca 1997r. w zakładzie produkującym galaretki nastąpił wybuch, który zniszczył zarówno budynek jak i urządzenia. Sprawca nie został ustalony. Po tym zdarzeniu powódka wraz z mężem ostatecznie zaprzestali działalności gospodarczej w postaci produkcji galaretek (zaświadczenie k. 513, świadectwo k. 517, protokół k. 18, notatka urzędowa k. 19, zeznania W. M. k. 215v-216, zeznania R. K. k. 110-110v, zeznania T. K. k. 110v, zeznania A. R. k. 110v-111, zeznania E. C. k. 136v-137v, zeznania powódki k. 109v-110 w zw. z k. 528v-529v).

Drugi kierowca, sprawca wypadku, któremu małż. M. ulegli 10 maja 1994r., ubezpieczony był od odpowiedzialności cywilnej w Towarzystwie (...) S.A. Zmarł w wyniku doznanych obrażeń (okoliczność bezsporna).

Postanowieniem z 16 lutego 2000r. Sąd Okręgowy – Sąd Gospodarczy w Warszawie ogłosił upadłość Towarzystwa (...) S.A.

Wyrokiem z 29 czerwca 2000r. w sprawie sygn. akt **VIII U 5714/97** Sąd Okręgowy w Lublinie przyznał powódce prawo do okresowej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem od 1 września 1997r. do 31 marca 2001r. Następnie wyrokiem z 6 października 2003r. w sprawie **VIII U 6814/01** Sąd Okręgowy w Lublinie ustalił M. M. (1) prawo do stałej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem, poczynając od 1 grudnia 2002r. Biegli sądowi opiniowali, że stan zdrowia powódki powoduje całkowitą niezdolność do pracy w związku z wypadkiem z 10 maja 1994r. (opinia k. 253-253v, uzupełnienie opinii k. 254, akta VIII U 6814/01 wyrok k. 29-29v i uzasadnienie k. 39-39v).

W sprawie **I C 408/98** Sądu Wojewódzkiego Lublinie z powództwa W. M. przeciwko Towarzystwu (...) SA strony podpisały ugodę, mocą której pozwany zobowiązał się zapłacić W. M. kwotę 135.000zł i postanowieniem z 17 grudnia 1998r. postępowanie w sprawie zostało umorzone (odpis protokołu k. 514-514v).

7 maja 1996r. M. i W. małż. M. wystąpili do Sądu Wojewódzkiego w Lublinie w sprawie **I C 359/96** o zasądzenie od Towarzystwa (...) Spółka Akcyjna m.inn. odszkodowania w związku z niemożnością prowadzenia działalności gospodarczej za okres od 10 maja 1994r. do 30 września 1994r. W związku z ogłoszeniem upadłości pozwanego Sąd zawiesił postępowanie w sprawie postanowieniem z 8 marca 2000r. Postanowieniem z 1 kwietnia 2003r. Sąd podjął postępowanie z udziałem syndyka masy upadłości Towarzystwa (...) Spółka Akcyjna w W. (k. 728). Sprawę wpisano pod sygnaturę **I C 278/03**. 1 października 2003r. rozszerzyli żądanie pozwu o kwoty utraconych dochodów z działalności gospodarczej lub utraty zarobków za okres od stycznia 1998r. do grudnia 2002r. (pismo k. 749 i 779 akt I C 278/03). Następnie w piśmie z 5 kwietnia 2004r. wnosili o zasądzenie kwoty utraconych dochodów za okres od 1 stycznia 1998r. do 31 marca 2004r. (pismo k. 787). M. M. (1) wystąpiła o rentę odszkodowawczą po 1.200zł miesięcznie poczynając od 20 marca 2004r. (pismo k. 799). 27 lipca 2004r. zmieniając wniesione powództwo wносиła o zasądzenie zadośćuczynienia i renty 1.200zł poczynając od 20 marca 2002r. Postępowanie w sprawie I C 278/03 zostało umorzone postanowieniem z 28 lutego 2005r. wobec cofnięcia pozwu.

Pozwem z 21 marca 2001r. w sprawie **I C 190/01** M. i W. małż. M. wystąpili przeciwko (...) w W. o zasądzenie m.inn. kwoty 108.610,77zł z tytułu utraconych dochodów z działalności gospodarczej. Wyrokiem z 21 lutego 2002r., Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z 21 lutego 2002r. zasądził od (...) w W. na rzecz M. M. (1) i W. M. solidarnie kwotę 125.027,29zł, w tym z tytułu utraconych w związku z wypadkiem dochodów z prowadzonej działalności gospodarczej za okres do 16 czerwca 1997r. (wybuch i zniszczenie hali produkcyjnej) (wyrok k. 34-34v i k 169-169v

oraz uzasadnienie k.173-189 akt Sądu Okręgowego w Lublinie sygn. I C 190/01). Zasadzono również zadośćuczynienie dla M. M. (1) z powodu urazów neurologicznych w postaci pourazowej cerebriastenii, zmian zanikowych mózgu, rozluźnienia aparatu więzadłowego w zakresie szyjnego odcinka kręgosłupa, zespół bólowy korzeniowo-szyjny. Zasadzone kwoty powodowie otrzymali (okoliczność bezsporna).

Ze sprawy **IC 278/03** Sądu Okręgowego w Lublinie na rozprawie w 17 stycznia 2005r. pismo M. M. (1) z 27 lipca 2004r. (k. 887 akt sprawy I C 278/03) zostało wyłączone jako nowy pozew przeciwko (...) w W. i wpisane pod numer **IC 348/05**. Żądanie dotyczyło zasądzenia od (...) w W. na rzecz M. M. (1) zadośćuczynienia i renty odszkodowawczej z tytułu utraty zdolności do pracy zarobkowej po 1.200zł miesięcznie poczynając od 20 marca 2002r. (pозew k. 3 akt sprawy I C 385/05). 15 lutego 2005r. M. M. (1) wystąpiła o ustalenie odpowiedzialności pozwanego na przyszłość za dalsze skutki wypadku z 10 maja 1994r. (pismo k. 5 akt sprawy I C 348/05). Powódka podtrzymała żądanie w pismach z 6 marca 2006r. (żądała renty wyrównawczej od 1 marca 2002r. k. 88-90), 7 września 2007r. (k. 353), 26 stycznia 2008r. (k.429). Dopiero na rozprawie 27 lutego 2008r. (protokół rozprawy k. 441) powódka oświadczyła, że nie żąda renty z tytułu utraconych dochodów, tylko z tytułu kosztów leczenia. Nie cofnęła żądania zasądzenia renty z tytułu utraconych dochodów, ale to żądanie nie było przedmiotem wyrokowania. Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z 19 maja 2008r. zasądził na rzecz M. M. (1) kwotę 50.000,00zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 2.550zł tytułem skapitalizowanej renty na zwiększone potrzeby za okres od 1 marca 2007r. do 31 maja 2008r. i rentę z tytułu zwiększonych potrzeb na przyszłość po 170zł miesięcznie. Ustalił odpowiedzialność (...) za mogące wystąpić w przyszłości u powódki M. M. (1) skutki wypadku komunikacyjnego z 10 maja 1994 roku. Zadośćuczynienie zasądzone w związku z ujawnieniem wystąpienia u powódki padaczki pourazowej (wyrok k. 550-551 i uzasadnienie k. 557-579 akt sprawy I C 348/05).

Powódka pobierała rentę inwalidzką. Aktualnie powódka utrzymuje się ze świadczeń z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Pobiera rentę i 1/2 emerytury (zeznania powódki k. 528v-529v). Od 1 marca 2013r. świadczenie wynosiło miesięcznie do wypłaty 2.171,57zł (decyzja ZUS k. 534). Od 1 marca 2014r. świadczenie wynosi miesięcznie do wypłaty 2.205,90zł (decyzja ZUS k. 531).

Powódka w okresie od 21 marca 2002r. do 11 kwietnia 2007r. pobrała z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych świadczenia w łącznej kwocie 61.874,57zł netto, w tym:

- za okres od 21 marca 2002r. do 31 grudnia 2002r. w kwocie 4.757,53zł netto;
- w 2003r. w kwocie 9.280,51zł netto;
- w 2004r. w kwocie 11.694,04zł netto;
- w 2005r. w kwocie 16.014,52zł netto;
- w 2006r. w kwocie 14.833,30zł netto;
- za okres od 1 stycznia 2007r. do 11 kwietnia 2007r. w łącznej kwocie 5.294,67zł netto (opinia biegłego sądowego w zakresie zagadnień ekonomicznych, obrotu towarowego i rozliczeń finansowych B. S. k. 290-308).

Średnia krajowa płaca netto w sferze przedsiębiorstw określana przez Główny Urząd Statystyczny wynosiła:

- w okresie od 21 marca 2002r. do 31 grudnia 2002r. 14.603,28zł netto;
- w 2003r. 19.204,20zł netto;
- w 2004r. 19.912,56zł netto;
- w 2005r. 20.457,48zł netto;

- w 2006r. 21.398,16zł netto;
- w okresie od 1 stycznia 2007r. do 11 kwietnia 2007r. 6.533,08zł netto.

Różnica pomiędzy pobranymi przez powódkę świadczeniami z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych a średnią krajową płacą netto w sferze przedsiębiorstw określaną przez Główny Urząd Statystyczny w okresie od 21 marca 2002r. do 11 kwietnia 2007r. wynosiła łącznie **40.234,19zł** na niekorzyść powódki, w tym:

- za okres od 21 marca 2002r. do 31 grudnia 2002r. różnica wynosiła 9.845,75zł netto;
- w 2003r. różnica wynosiła 9.923,69zł netto;
- w 2004r. różnica wynosiła 8.218,52zł netto;
- w 2005r. różnica wynosiła 4.442,96zł netto;
- w 2006r. różnica wynosiła 6.564,86zł netto;
- za okres od 1 stycznia 2007r. do 11 kwietnia 2007r. różnica wynosiła 1.238,41zł netto.

Powódka urodziła się (...) 1/2 świadczenia emerytalnego w kwocie 495,01zł przyznano powódce od 1 lutego 2004r. Podstawą naliczenia świadczenia emerytalnego były osiągnięte przez powódkę dochody w kolejnych 16 latach poczynając od 1968 do 1983r., a następnie w latach od 1991 do 1995 roku (4 lata). Teoretycznie powódka mogłaby pracować do ukończenia 60 lat, tj. do 11 kwietnia 2007r. Jej hipotetyczna emerytura, przy przyjęciu, że nie doszłoby do wypadku 10 maja 1994r., jak również, że powódka odprowadzałyby składki na ubezpieczenie społeczne oraz nie korzystałyby ze zwolnień z odprowadzania składek w związku z pobieraniem zasiłku chorobowego ani z innego tytułu, wynosiłyby miesięcznie 1.318,63zł. Świadczenie emerytalne, w skali rocznej, jakie powódka otrzymywała jest wyższe od emerytury, którą powódka by otrzymywała pracując do ukończenia 60 lat. W poszczególnych latach powódka otrzymywała wyższe świadczenie od hipotetycznie obliczonej emerytury w oparciu o średnią krajową płacę w grupie przedsiębiorstw w skali rocznej, i tak:

- w 2007r. o kwotę 3.309,84zł netto;
- w 2008r. o kwotę 4.987,68zł netto;
- w 2009r. o kwotę 5.674,68zł netto;
- w 2010r. o kwotę 5.992,92zł netto;
- w 2011r. o kwotę 6.228,48zł netto (opinia biegłej S. k.290-308, korekta k.325-328, uzupełnienie opinii k. 350v i k.440v).

Różnica w dochodach netto powódki pomiędzy pobieranym świadczeniem z ZUS, a dwukrotnością średniej krajowej płacy netto w grupie przedsiębiorstw za okres od 21 marca 2002r. do 11 kwietnia 2007r. wynosiłaby 134.908,74zł. Gdyby powódka pracowała do ukończenia 60-tego roku życia, tj. do 11 kwietnia 2007r., przy założeniu osiągnięcia dochodów od 1995r. do 2007r. w wysokości dwukrotnej średniej krajowej płacy w grupie przedsiębiorstw emerytura powódki byłaby wyższa od osiąganego świadczenia ZUS:

w 2007r. o 6.759,90zł netto,

w 2008r. o 8.717,60zł netto,

w 2009r. o 8.868,22zł netto,

w 2010r. o 9.186,68zł netto,

w 2011r. o 9.439,42zł netto.

Łącznie od 12 kwietnia 2007r. do 31 grudnia 2011r. otrzymane świadczenie netto byłoby niższe od hipotetycznej emerytury o 42.971,82zł. Różnica w skali miesiąca na niekorzyść powódki wynosiłaby 760,36zł (opinia biegłej B. S. k. 377-386 i k. 440v).

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie wskazanych wyżej dowodów, w szczególności dokumentów i opinii biegłej sądowej B. S. oraz zeznań świadków i zeznań samej powódki, w takim zakresie w jakim znajdują potwierdzenie w pozostałych dowodach. Zeznania świadków R. K., T. K. i A. R. odnośnie wysokości dochodów uzyskiwanych przez powódkę z działalności gospodarczej niewiele wniosły do sprawy. Świadkowie potwierdzili jedynie prowadzenie przez powódkę działalności gospodarczej, co nie było okolicznością sporną. O rzeczywistych dochodach z tej działalności nie mieli wiedzy.

Sąd oddalił wniosek pozwanego o wywołanie opinii biegłych, gdyż opinia złożona przez biegłą sądową B. S. jest rzetelna i nie budzi wątpliwości. Opinia odnośnie wyliczenia dochodów możliwych do uzyskania przez powódkę, gdyby nie było wypadku z 10 maja 1994r., opiera się na założeniach hipotetycznych, a ocena materiału dowodowego i możliwości zarobkowych powódki należy do Sądu. Wywołanie kolejnej opinii przedłużyłoby jedynie postępowanie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Roszczenie jest częściowo uzasadnione.

Zgodnie z art. 444 § 2 k.c., jeżeli w następstwie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia poszkodowany utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej, może żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody odpowiedniej renty.

W wyniku obrażeń doznanych w wypadku komunikacyjnym z 10 maja 1994r, za następstwa którego odpowiedzialność odszkodowawczą ponosi pozwany, M. M. (1) utraciła zdolność do pracy zarobkowej. Przez pewien okres czasu powódka podejmowała działalność gospodarczą, ale stan jej zdrowia stopniowo ulegał pogorszeniu, wyłączając ostatecznie całkowicie zdolność do pracy zawodowej. Powódka poniosła szkodę nie osiągając dochodów. Zostały spełnione przesłanki warunkujące zasądzenie renty z tytułu utraconych dochodów.

Bezsporna w sprawie była sama zasada odpowiedzialności pozwanego i pozwany w toku procesu jej nie kwestionował.

Do wyliczenia wysokości należnej renty, należało w pierwszej kolejności ustalić wysokość dochodów, które mogłaby powódka uzyskać, gdyby nie wypadek. Sąd w całości podzielił stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z 23 listopada 2010 r. (sygn. akt I PK 47/10, Lex nr 707403), zgodnie z którym rentę odszkodowawczą (regulowaną przepisami Kodeksu cywilnego) wylicza się w wartościach netto (bez uwzględnienia tej części potencjalnych dochodów, którą należałoby potraktować jako zaliczkę na podatek dochodowy oraz składkę na ubezpieczenia społeczne).

Zadaniem Sądu pozostało zatem ustalenie wysokości dochodów, jakie powódka mogła hipotetycznie uzyskiwać będąc aktywną zawodowo w objętym sporem okresie, tj. w okresie od 21 marca 2002r. do 11 kwietnia 2007r. w porównaniu ze świadczeniami przez nią otrzymanymi oraz po dniu 11 kwietnia 2007r., tj. po osiągnięcia przez powódkę wieku emerytalnego.

Renta ma charakter odszkodowawczy, nie może prowadzić do bezpodstawnego wzbogacenia i przekraczać rzeczywistej szkody. Renta wyrównawcza stanowi wyrównanie korzyści jakie poszkodowany uzyskałby mając pełne możliwości zarobkowe.

Zgodnie z treścią art. 361 §1 i 2 k.c. zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. W powyższych granicach naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono. Jak przyjmuje się w doktrynie artykuł 361 § 1 k.c. stosuje się do obowiązku naprawienia szkody bez względu na źródło jej powstania. Brak jest normatywnej definicji szkody. „Szkoda” jest pojęciem o charakterze doktrynalnym. Artykuł 361 § 2 k.c. wskazuje jedynie na zakres szkody podlegającej naprawieniu, nie będąc źródłem jurydycznej definicji samego pojęcia „szkoda”. Można przyjąć, że szkodą jest uszczerbek majątkowy, czyli zmniejszenie się majątku wskutek określonego zdarzenia, z pominięciem tych, które zależą od woli doznającego uszczerbku. Z przepisu art. 361 § 2 k.c. wynika, że szkoda polega albo na stracie, którą poniósł poszkodowany (damnum emergens), albo pozbawieniu poszkodowanego korzyści, które mógłby uzyskać, gdyby mu szkody nie wyrządzono (lucrum cessans). Strata to każde pogorszenie się sytuacji majątkowej (zmniejszenie aktywów lub zwiększenie pasywów) poszkodowanego, w wyniku czego poszkodowany staje się uboższy, niż był przed doznaniem szkody. Z kolei szkoda związana z utraconymi korzyściami polega na tym, że majątek poszkodowanego nie wzrósł tak, jakby się stało, gdyby nie nastąpiło zdarzenie, z którym połączona jest czyjaś odpowiedzialność. Wskazuje się, że wskutek doznania tego rodzaju uszczerbku poszkodowany nie staje się bogatszy o to, czego bez wyrządzenia mu szkody mógł oczekiwać w przyszłości. W sytuacji gdy zdarzenie, które spowodowało szkodę, przynosi jednocześnie poszkodowanemu korzyść – wówczas należy ową korzyść uwzględnić przy określaniu wysokości odszkodowania (wyrównanie zysku ze stratą). Ostatecznie uwzględnia się więc stan wynikający ze skompensowania szkody i korzyści.

Sąd ustalił wysokość renty wyrównawczej przede wszystkim w oparciu o opinię biegłego z zakresu księgowości, jako że wymagane były ku temu wiadomości specjalne. Jak wynika z dokonanych przez biegłą obliczeń, różnica pomiędzy pobranymi przez powódkę świadczeniami z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, a średnią krajową płacą netto w sferze przedsiębiorstw określaną przez Główny Urząd Statystyczny w okresie od 21 marca 2002r. do 11 kwietnia 2007r. wynosiła łącznie 40.234,19zł netto na niekorzyść powódki, w tym:

- za okres od 21 marca 2002r. do 31 grudnia 2002r. różnica ta wynosiła 9.845,75zł netto;
- w 2003r. różnica ta wynosiła 9.923,69zł netto;
- w 2004r. różnica ta wynosiła 8.218,52zł netto;
- w 2005r. różnica ta wynosiła 4.442,96zł netto;
- w 2006r. różnica ta wynosiła 6.564,86zł netto;
- za okres od 1 stycznia 2007r. do 11 kwietnia 2007r. różnica ta wynosiła 1.238,41zł netto.

Mając na względzie powyższe, Sąd ustalił, że renta odszkodowawcza należna powódce z tytułu utraconych dochodów za okres od 21 marca 2002r. do 11 kwietnia 2007r. wynosi łącznie **40.234,19zł**.

Powyższa kwota została zatem zasądzona od pozwanego na rzecz powódki z tytułu renty wyrównawczej za okres od 21 marca 2002r. do 11 kwietnia 2007r.

Sąd miał na uwadze ustalając rentę wyrównawczą okoliczność, że powódka przebywała na rencie z tytułu częściowej niezdolności do pracy w okresie od 1 września 1997r. do 31 marca 2001r. i dopiero od 1 grudnia 2002r. ma ustaloną orzeczeniem sądu całkowitą niezdolność do pracy w związku z wypadkiem. Nie pozbawia to powódki prawa do renty wyrównawczej za okres od 21 marca 2001r. do 30 listopada 2002r. Stan zdrowia powódki i jej możliwości zarobkowania nie uległy gwałtownemu pogorszeniu, ale następowało to stopniowo. Padaczkę pourazową zdiagnozowano późno, bo dopiero w 2007r. i dopiero wtedy wdrożono stosowne leczenie. Nie stanowi koniecznej przesłanki przyznania renty z tytułu utraty zdolności do pracy ustalenie określonego stopnia inwalidztwa. Decyduje faktyczne ograniczenie możliwości wykonywania działalności zarobkowej przez poszkodowanego (orz. SN z 19.5.1969r. II PR 159/69, OSN 1970, Nr 4, poz. 64).

Sąd miał też na uwadze, że wysokość renty winna być ustalana z uwzględnieniem rzeczywistej sytuacji na rynku pracy, a więc faktycznych możliwości znalezienia zatrudnienia przez poszkodowanego. W przypadku poszkodowanego z ograniczoną zdolnością do pracy, jeżeli możliwości te są minimalne, to sama teoretyczna tylko możliwość podjęcia pracy nie może być przeszkodą zasądzenia pełnej renty w wysokości utraconych zarobków, chociaż poszkodowany zachował częściową zdolność do pracy. Wielkość renty wyrównawczej jest uzależniona od wysokości dochodów, które mógłby uzyskiwać poszkodowany, gdyby nie doszło do wyrządzenia szkody. Podstawą renty powinny być realne, a więc wysoce prawdopodobne perspektywy uzyskiwania w przyszłości wynagrodzenia przez poszkodowanego, biorąc pod uwagę normalny w danych okolicznościach rozwój jego kariery. Oczywiście w wypadku, gdy utrata zdolności do pracy zarobkowej dotyczy osoby prowadzącej działalność gospodarczą na własny rachunek, niepozostającej w stosunku zatrudnienia, rekompensata w postaci renty obejmuje straty wynikające z utraty stałych dochodów otrzymywanych w wyniku działalności, która nie może być kontynuowana. Sąd miał też na uwadze, że zakład produkcji galaretek zaprzestał działalności z powodu wybuchu w czerwcu 1997r., przyczyny za którą pozwany nie ponosi odpowiedzialności. Nie został odbudowany. Jednakże powódka jako osoba przedsiębiorcza, będąc osobą zdrową, miałaby możliwość pozyskiwania dochodów również poprzez inne formy aktywności zawodowej. Mogłaby, mając na uwadze również jej kwalifikacje i umiejętności, uzyskiwać dochody w wysokości średnich zarobków w sferze przedsiębiorstw.

Dalej idące żądania powódki w zakresie renty wyrównawczej Sąd oddalił jako nieudowodnione.

Nie zasługiwało na uwzględnienie powództwo w zakresie żądania powódki z tytułu wyrównania różnicy pomiędzy świadczeniem z ZUS, jakie powódka otrzymywałaby po ukończeniu 60 lat życia pracując nieprzerwanie i osiągając z tytułu prowadzonej działalności dochód w wysokości dwukrotnej średniej płacy netto w grupie przedsiębiorstw. Biorąc pod uwagę osiągnięcie wymaganego wieku emerytalnego, teoretycznie mogłaby pracować do 11 kwietnia 2007r. Świadczenie emerytalne, w skali rocznej, jakie powódka otrzymywała jest wyższe od emerytury, którą powódka by otrzymywała pracując do ukończenia 60 lat.

Roszczenia powódki, wbrew twierdzeniom pozwanego, nie uległy przedawnieniu. Wprawdzie pozew wniesiony został 12 listopada 2008r. Dotyczy renty wyrównawczej za okres od 21 marca 2002r., a wypadek miał miejsce 10 maja 1994r. Jednakże już w sprawie I C 190/01 powódka dochodziła utraconych dochodów z działalności gospodarczej. Również w sprawie I C 348/05 zgłaszała żądanie renty wyrównawczej i te same żądania, które są przedmiotem tej sprawy. Dopiero na rozprawie 27 lutego 2008r. oświadczyła, że nie dochodzi renty tytułu utraconych dochodów (k. 441 akt I C 348/05).

Art. 117 k.c. stanowi, że roszczenia majątkowe ulegają przedawnieniu. Po pływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia. Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi lat dziesięć, a dla roszczeń o świadczenia okresowe – trzy lata – art. 118 k.c. Bieg terminu przedawnienia roszczenia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne (art. 120 k.c.).

Bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem, powziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia (art. 123 pkt 1) k.c.). Po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo. W razie przerwania przedawnienia przez czynność w postępowaniu przed sądem, przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie zakończone (art. 124 k.c.).

Art. 442 1 k.c. dodany ustawą z 16 lutego 2007r. (Dz.U. Nr 80, poz. 538) stanowi, że roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Jeżeli szkoda wynika ze zbrodni lub występku, roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu z upływem lat dwudziestu od dnia popełnienia przestępstwa bez względu na to, kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Ten dłuższy termin ma zastosowanie w sprawie.

Art. 442 k.c. uchylony ustawą z 16 lutego 2007r. stanowił, że roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem trzech lat od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie zobowiązanej do jej naprawienia. Jednakże w każdym wypadku roszczenie przedawnia się z upływem lat dziesięciu od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wyrządzające szkodę. Jeżeli szkoda wynikła ze zbrodni lub występku, roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu z upływem lat dziesięciu od dnia popełnienia przestępstwa bez względu na to, kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia.

Wytoczenie powództwa przerywa bieg dziesięcioletnich terminów przedawnienia przewidzianych w art. 442 k.c. także do roszczeń przyszłych, nieobjętych żądaniami pozwu, jeżeli możliwość ich powstania w przyszłości wynika z faktów przytoczonych przez powoda (uchwała SN (7) z 21.5.1981r. III CZP 57/80, OSN 1982, Nr 1, poz.1).

Mają na uwadze, że roszczenia powódki w zakresie utraconych dochodów były zgłaszane w stosunku do pozwanego we wcześniejszych procesach, zatem jako pochodzące z przestępstwa nie uległy przedawnieniu. Tym samym niecelowym jest rozważanie zarzutu przedawnienia w kontekście art. 5 k.c.

O kosztach orzeczono na zasadzie art. 100 k.p.c. Powódka poniosła koszty opłaty od pozwu 600zł i 1.000zł, 3.600zł wynagrodzenie pełnomocnika oraz 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, łącznie 5.217zł. Pozwany poniósł koszty wynagrodzenia pełnomocnika 3.600zł, opłaty od pełnomocnictwa 17zł i 600zł zaliczki na koszt opinii biegłego, łącznie 4.217zł. Z dochodzonego roszczenia powódka uzyskała 21% (40.234,19zł do 188.321,20zł) i w takiej części koszty procesu obciążają pozwanego. Powódka winna zwrócić pozwanemu kwotę 2.235,86zł tytułem poniesionych kosztów procesu. Pozwanego obciążają koszt procesu w kwocie 1.981,14zł (5.217zł+4.217zł=9.434zł z tego 21% to 1.981,14zł).

Nieuiszczone koszty sądowe wynoszą 10.711,89zł, w tym wydatki 2.895,89zł (1.746,28 zł + 63,72zł + 995,80zł + 90,09zł) i część opłaty od pozwu 7.816zł (całość opłaty 9.416zł - uiszczone przez powódkę 1.600zł). Z tego 21% obciąża pozwanego i nakazano ściągnięcie na rzecz Skarbu Państwa kwoty 2.249,50zł na zasadzie art. 113 ustawy z 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U.2014.1025-j.t.). Odstąpiono od obciążania powódki pozostałymi nieuiszczonymi kosztami sądowymi.

Z przytoczonych względów oraz na podstawie powołanych przepisów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.